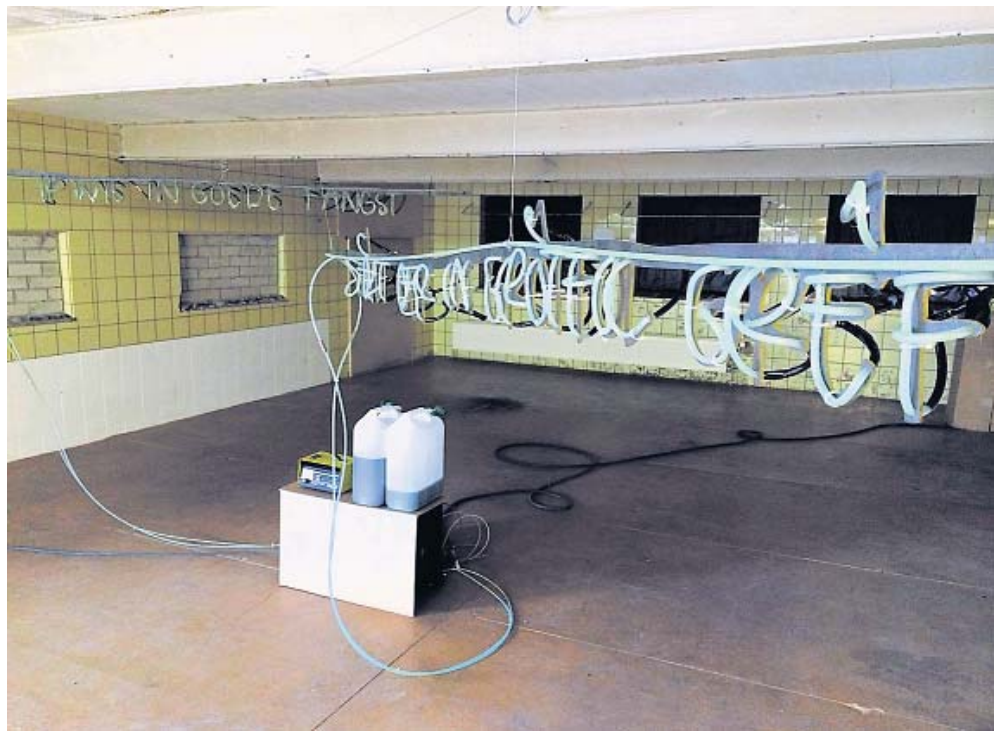
LEEUWARDER COURANT
10 april 2015, pag. 12

DE FRIESE GALERIJ

Veelzijdig schimmenrijk

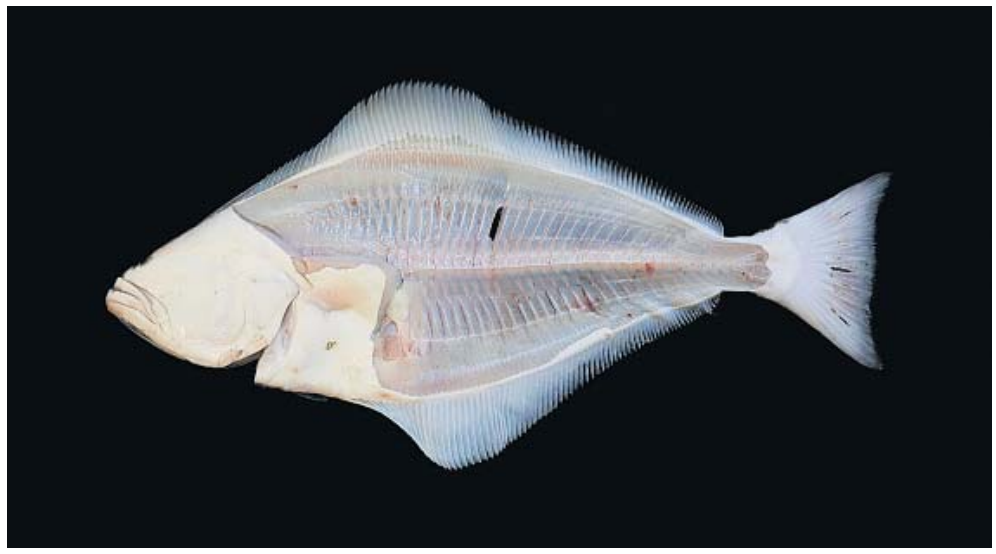
In de zomer van 2014 reisden vijf Friese kunstenaars gemeenschappelijk naar IJsland om individueel inspiratie op te doen. Ze verbleven drie weken op afgelegen plekken, in kleine vissersdorpen en afgelegen cottages om te onderzoeken wat het (ei)land met hen deed. Hun indrukken en ervaringen zijn gebundeld in het project *SKIMER*.

***Sa is de see*, Grytsje Schaaf.**

***Vitrage*, Heleen Haijtema**

***Fisk*, Tryntsje Nauta**

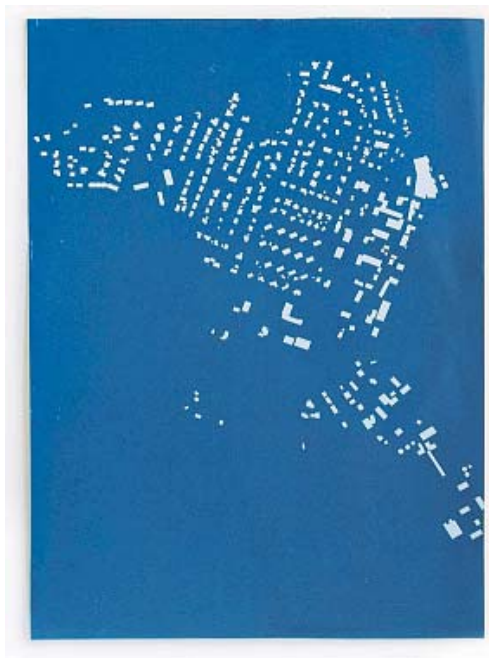
Fiskerman, José Witteveen

De titel is veelzeggend, want in een schimmenrijk is alles mogelijk. Vormen vervagen, grenzen lossen op en wat vertrouwd is krijgt een andere betekenis. Kortom, een perfecte voedingsbodem voor beeldend onderzoek, gezet tegen de achtergrond van dat weerbarstige IJslandse landschap met vulkanen, watervallen, geisers en grillige rotsformaties.

Heleen Haijtema (beeldmaker), Grytsje Klijnstra (schrijvend met woord en beeld), Tryntsje Nauta (fotograaf), Grytsje Schaaf (dichter) en José Witteveen (beeldend kunstenaar) schetsten het land met hun eigen disciplines. Reisverslagen en tussentijdse ontdekkingen waren al te lezen in de *Leeuwarder Courant* en *de Moanne*, terwijl de beeldende uitkomst van het project eind vorig jaar werd getoond tijdens het festival Explore the North in Leeuwarden. Nu is het geheel te zien in Melklokaal, de jonge Heerenveense galerie die in korte tijd wist op te vallen met een eigenzinnige programmering.

De vijf exposanten leggen allemaal hun eigen accenten en vestigen daarmee de aandacht op uiteenlopende facetten van IJsland. De leegte van het landschap, de relatie tussen mens en natuur, het contrast tussen binnen en buiten... het komt allemaal voorbij en door die veelzijdigheid is *SKIMER* verrassend, maar soms ook vrijblijvend. Zo wordt de fotoreeks *Vitrage* van Heleen Haijtema (waarin een aantal ramen is te zien) wat kunstmatig gekoppeld aan een mogelijke betekenis. Na een beschrijving van de 'onhandig opgehangen vitrage' en 'de afgebladerde kozijnen' volgt: 'De warmte en veerkracht achter de deur is overweldigend; de inwoners van Bolungarvík hebben wel wat beters te doen dan kozijnen schilderen.' Dat zijn wel heel veel aannames op een rij.

Grytsje Klijnstra liet zich door hetzelfde dorp inspireren, dat in het uiterste noordwesten van IJsland is gelegen. In een spannend dubbelbeeld wordt de plattegrond – die tot abstracte tekens is teruggebracht - onderbroken door tekstflarden die losjes en associatief haar indrukken weergeven. Die schetsmatige aanpak is consequent in tekst en beeld doorgevoerd en bovendien zitten er beeldende beschrijvingen bij zoals 'stramme antennes harken de buitenwereld bijeen'. Dat is fraai en roept ook weer beelden op.

***Bolungarvik*, Grytsje Klijnstra**

Een ander werk van Klijnstra is gebaseerd op het alternatieve slaapliedje *Sofðu unga ástin mín*, waarvan de muziek op hypnotiserende wijze wordt herhaald. De gruwelijke tekst is tweetalig (IJslands en Fries) verwerkt in een donkere zeefdruk waar helaas weinig van te zien is vanwege het reflecterende glas. Een kale vertoning - zonder dat gespiegel - was hier beter op zijn plaats geweest, zeker gezien de rauwe directheid van het onderwerp.

Krachtige beelden worden geleverd door Tryntsje Nauta. Ze bestudeerde vis ('de ziel van IJsland') in verschillende verschijningsvormen en was vooral geïntrigeerd door wat er overbleef na het fileren, als alleen de graat en het iele vlees daartussen nog is te zien. Het dier is dan gereduceerd tot een schim van wat het ooit was en die spookachtige verschijning – een doorzichtig overschot – werd door haar vastgelegd tegen een zwarte achtergrond. De vis lijkt bijna licht te geven. Het levert wonderlijke foto's op, waarin prachtige patronen worden blootgelegd.

Grytsje Schaaf wist haar reiservaringen om te zetten naar tekst (in een leporello, een watergesneden stalen wandobject en een geluidsinstallatie), terwijl José Witteveen ambitieuze etsen toont met verwijzingen naar de mythologie. Aan veelzijdigheid dus geen gebrek op deze groepstentoonstelling, die overigens sterk leunt op de beschouwing en de conceptuele verwerking. Het geheel komt daardoor wat afstandelijk over, maar er valt in het schimmenrijk van *SKIMER* voldoende te ontdekken om een reis te rechtvaardigen.

SUSAN VAN DEN BERG

> Aan veelzijdigheid geen gebrek

Heerenveen - Melklokaal: Heremaweg 201, vr en zo 13-18 u, t/m 26 april, www.melklokaal.nl